

АЛЪН А. МАКФАРЛЪН
ПОТЛАЧЪТ НА СТИСНАТ
ЮМРУК
СЕВЕРОЗАПАДЕН БРЯГ

Превод от английски: Юлия Бучкова-Малеева, 1981

chitanka.info

Стиснат юмрук и неговата жена седели пред хубавата си къща от кедрови трупи в село Нутка. Късното следобедно слънце ярко греело над тях, но не ги радвало. Мрачни сенки на нерадостно чувство тегнели над сърцата им, но те не можели да ги прогонят, защото жената на Стиснат юмрук била обладана от тъжни мисли, а нейният мъж не разбирал защо го гнетят черни мисли. „Защо да не се радвам? — мислел той. Нали сме живи и здрави за нашата възраст и нищо не ни липсва. Рафтовете тежат от сушена есетра и камбала; кутиите за храна са пълни с юлаконово масло^[1] и сушени плодове; имаме купища хубави одеяла и кожи; защо ли жена ми е навела унило глава? Може би, мислел си той, тъкмо затова холя по тъмните сенки.“ Но усещал, че не е така.

На пясъчния бряг край селото група младежи тихо разговаряли помежду си.

— Ей така трябва да постъпим — заявил разпалено един от младежите.

— Това, което казваш, е хубаво и вярно — казала младата жена от клана.

— Стиснат юмрук е много заможен, за разлика от мнозина наши хора, които нямат почти нищо. Макар че одеялата и есетрата у него са безброй, а маслото и храната, подредена в рафтовете, нямат край, нито веднъж не е изпратил покани за потлач. Всичките ни вождове, дори и онези с едно-две ценни неща, са дали поне един потлач с дарове, защото обичат да дават — обадил се друг селянин.

— Затова са и вождове — казал висок млад рибар, който носел китово копие.

— И сигурно затова Стиснат юмрук не е вожд — добавил младеж с престишка за танци.

Говорили дълго и сериозно, докато черното одеяло на нощта покрило океана. И тъкмо се канели да се прибират по домовете си, когато на един от по-възрастните младежи в групата хрумнала чудесна идея.

— Какво ще кажете, ако принудим Стиснат юмрук да даде потлач!

Известно време другите останали безмълвни от изумление. Знаели, че никой досега не е бил принуждаван да дава потлач; никога, през всички тези години, откакто се помнели, не се било

случвало такова нещо. Известно им било, че потлач може да се дава от човек само ако той самият пожелае това. Всички жители по тези брегове искали да дават такива угощения винаги, когато имали събрани достатъчно много хубави вещи и с охота показвали щедростта си. Но Стиснат юмрук се различавал от тези хора.

Очаквала ги трудна работа, но най-трудно било да запазят решението си в пълна тайна от Стиснат юмрук и неговата жена. Младите заговорници знаели, че останалите селяни няма да кажат нищо, докато не гръмне новината. Най-напред наредили на вестителите, тъй като тяхна задача било да съобщават за всички такива празненства, стига да им се нареди. Те се изненадали, като научили, че Стиснат юмрук се готви да даде потлач и че вестта ще бъде съобщена навсякъде из селото само половин час преди барабаните да възвестят началото на празника. Тайните затворници не казали на вестителите, че всички семейства в селото вече знаят къде, кога и от кого ще бъде даден потлач.

Слънцето си отивало, за да даде път на луната, когато селяните дочули гласовете на вестителите, съобщаващи за празненството. Само Стиснат юмрук и жена му не чули какво викат вестителите, защото според плана новината не трябвало да се съобщава в близост до къщата на Стиснат юмрук; освен това гласовете, които звучали по другите краища на селото, не достигнали до ушите на жертвите на тази шега, защото вратите на техния дом били здраво залостени поради малкия огън, край който домакините седели. Били близо до пламъка, тъй като господарят на дома не желаел да харчи много дърва, когато и с малко можело да се получи топлина.

Едва когато барабаните забили из цялото село, Стиснат юмрук разбрал, че става или вече е станало нещо много важно. Докато той и жена му недоумявали какво се е случило, дочули търкалянето на барабаните и ударите по сигналните дъски да се приближават все повече и повече до тяхната къща. Тогава видели съвсем наблизо пламъка от множество ярко горящи факли. А когато Стиснат юмрук се отърсил от изненадата и погледнал през вратата, пред очите му заприиждали група селяни на обширния площад пред дома му. Чак тогава той разbral от един гръмогласен вестител до него, че той, Стиснат юмрук, кани всички селяни на своя потлач.

Прекрачил зашеметен прага, но все пак поздравил приветливо селяните с „добре дошли“ на неговия потлач. „Стиснат юмрук е скъперник, но не е глупав, а може и Великият дух да е проговорил в сърцето му“ — помислили хората.

Жената на Този, който дава малко, излязла смутено през малката вратичка, но на светлината на фактите на лицето й греела горда усмивка, когато тя присъединила своето „добре дошли“ към поздрава на мъжа си. Музиката звучала силно и селяните щастливо затанцували на просторния площад пред къщата. За нейно учудване жената на Стиснат юмрук била помолена да изиграе един танц най-напред от мъжа си, който играл много хубаво, макар че до този момент тя не знаела за тази негова дарба. После я поканил един от вождовете, който се държал с нея като с принцеса.

След това Стиснат юмрук смяял всички наоколо, като пожелал да се надиграва с трима млади танцьори. Макар всички селяни да били сигурни, че това предизвикателство е по-скоро някаква шега, те така се зарадвали от любезното държане и добро настроение на Стиснат юмрук в този труден момент, че веднага накарали трима от най-добрите танцьори измежду младите да опитат майсторството си срещу щедрия домакин на потлача.

Стиснат юмрук си сложил разкошна танцова престилка и пристъпил към центъра на площада срещу тримата засмени младежи. Че като заиграли! И как заиграли! Младежите, вежливи като всички селяни на такива церемонии, започнали с няколко леки стъпки, които да не са много трудни за стареца. Но не! „Старецът“ заподскачал все по-високо и се завъртял още по-бързо от младите танцьори. Не само момчетата се уверили в това истинско предизвикателство, но и музикантите го усетили. И докато селяните гледали изумени, барабаните захванали да бият в много бърз ритъм, а краката и телата на танцьорите заподскачали, завили се и се заусуквали в отговор на предизвикателството. Изкусните музиканти затруднили и без това многобройните стъпки, като внезапно започнали да променят темпото в най-неочаквания момент; но танцът продължавал своя устрем. Като станало ясно, че Стиснат юмрук не може да бъде надигран, един вожд съобщил, че победителят е старецът, и младежите се оттеглили от площада, прегърнали през рамо Стиснат юмрук.

Танците и песните дълго не стихнали; после жената на Стиснат юмрук със сияещо лице кимнала на мъжа си, който бил заобиколен от съселяните си. Отишъл той до вратата на своя дом и поканил цялото множество да го последва на трапезата, приготвена от жените. Първи влезли војдовете и когато всички минали след тях през вратата в просторната къща, започнало истинско угощение. Нищо не липсвало на тази трапеза и всичко било от най-хубавото.

Когато слънцето се изкачило високо и последните гости напуснали къщата, Стиснат юмрук и жена му огледали слизани празните рибни рафтове и изгребаните шкафове за храна; но двамата старци щастливо се усмихвали.

Малко след това на вратата се показали вождът на селото и шаманът, който правел магии. Казали, че идват да поканят Стиснат юмрук да вземе участие в селския съвет, който щял да се събира на следния ден.

— Голяма чест ми оказвате, о, воudge и шамане! — смутено заговорил Стиснат юмрук. — Но на съвета всички вие ще се срещнете с един бедняк.

— Ще бъдеш един сред многото — казал вождът с усмивка. — Ние не гледаме кой е беден, гледаме кой има богато сърце.

[1] Масло от рибата юлакон — индианското название на рибасвещ, използвана като храна, а също и за осветление, снабдена с фитил и изсушена. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.